

ŽENE U VATROGASTVU I PREDRASUDE S KOJIMA SE (JOŠ UVijeK) SUSREĆU

Pripremila: Nina Francetić

U 21. stoljeću granice između muških i ženskih zanimanja sve su bljeđe, ali nažalost još postoje. Tome idu u prilog podaci da su žene brojčano znatno podzastupljene u opasnim, i tradicionalno "muškim", zanimanjima kao što su vojska, policija, vatrogastvo...

Podaci naših susjeda Slovenaca, Nijemaca i Austrijanaca govore da žene čine značajnu i nimalo zanemarivu brojku u redovima vatrogasaca. Pitanje je koliko vremena treba proći da i naše društvo počne uviđati da stvarnih razloga za podjelu zanimanja - zapravo nema?

Prva vatrogasna časnica

Katica Kaja Vlačić je prva žena vatrogasni tehničar i prva žena viši vatrogasni časnik u bivšoj državi. Dobrovoljni je vatrogasac 43, a profesionalni 28 godina. Iza svih ovih laskavih epiteta krije se trnovit put koji je za Katicu počeo prije gotovo četiri desetljeća, točnije 1970. godine kada se uključila u rad DVD-a Pakrac. Tijekom školovanja doživjela je neugodna iskustva i komentare u stilu "što ova ženska tu radi", ali kako sama kaže, to joj je tek stvorilo inat u dokazivanju da ona taj posao može obavljati.

Nakon doseljenja u Zagreb 1982. godine, radi u kazalištu "Komedija" kao zapovjednica vatrogasne postrojbe, te do umirovljenja u tvornici "Lipa Mill", gdje je bila stručnjak za protupožarnu zaštitu. Za svoje muške kolege kaže da su uvijek bili korektni i da nikada od njih nije doživjela neugodno iskustvo u radu.

Danas, iako u šestom desetljeću života, Kaja i dalje neumorno obavlja razne obveze, aktivna je u DVD-u Dragonožec, neprekidno je na državnim prvenstvima, regionalnim i lokalnim smotrama ili kao voditelj ekipe ili kao sudac. Samo ove godine vodi 4 ekipe na državno natjecanje.

Ove smo godine sto i prvi put službeno proslavili Dan žena, dan kojim se slavi ženska pobuna protiv loših uvjeta na radu i niskih plaća. Mnoge se stvari u tom jednom stoljeću jesu promijenile: dok je prije bio minoran broj žena uopće zaposlen, a kamoli financijski neovisan o muškarcu, danas većina žena radi, ima stalna zaposlenja, (relativno) stalan izvor prihoda i koliku-toliku neovisnost.

Ipak, predrasude o ženama kao "slabijem spolu" i dalje postoje kao i stajališta da su određena zanimanja predodređena za muškarce, a određena za žene. Obrazovanje, socijalna skrb i odgojiteljstvo općenito su smatrana strukom "primjerenoj" ženi, dok zanimanja koja iziskuju snagu poput graditeljstva, zaštite i spašavanja - pripadaju muškarcima. Srećom, sve veći broj žena u vatrogastvu i operativi svjedoči suprotno.

Prema podacima dostupnim u "Vatrogasnoj mreži" Hrvatske vatrogasne zajednice, žene čine 15% od ukupnog broja vatrogasaca, pri čemu po broju vatrogasnog primat ima Sisačko-moslavačka županija.

Uporedbe radi, slovensko vatrogastvo broji 30.000

**Prema podacima
"Vatrogasne
mreže" žene čine
oko 15% hrvatskog
vatrogastva**

PRVE HRVATSKE VATROGASKINJE

Promjene, kao i u svemu ostalome, rade pojedinci tj., u ovome slučaju, pojedinke. Prva žena koja je postala vatrogasni časnik u Kraljevini Jugoslaviji bila je Anka Drvarrek, izvršujuća članica Industrijske dobrotoljne vatrogasne čete Tivar (današnji DVD Varteks) u Varaždinu, čija se članska knjižica

i danas čuva u Muzeju hrvatskog vatrogastva u Varaždinu.

Sve veći zamah žena koje se uključuju u redove vatrogasaca vidljiv je nakon 2. svjetskog rata, a početkom

Analizirajući ukupan broj vatrogaskinja po županijama, vidljivo je da je veći broj žena prisutan u vatrogastvu u kontinentalnim županijama u odnosu na Dalmaciju. Uzork bi se mogao nalaziti i u činjenici da je u Dalmaciji još uvjek značajnije izražen patrijarhat u odnosu na ostatak Hrvatske pa je samim time i stav o podjeli poslova očitiji

80-tih 20. stoljeća sve je veći interes djevojaka za stjecanjem zanimanja profesionalni vatrogasac. Stoga se veliki broj njih pridružuje muškim kolegama u republičkom Centru za stručno obrazovanje vatrogasnih kadrova u Zagrebu, današnjem Učilištu vatrogastva i civilne zaštite. *Prva generacija djevojaka – profesionalnih vatrogasaca upisana je već školske godine 1977/78., kada zapravo i počinje program prekvalifikacije iz drugih struka i zanimanja* - istaknuto je u stručnom radu Stjepana Kovaceka pod nazivom "Žene vatrogasci".

Prema podacima koje je smo dobili od Državne uprave za zaštitu i spašavanje, od 2000. do 2012. godine program prekvalifikacije za zanimanje vatrogasac je završilo 16 žena, a jedna je trenutno na školovanju.

Program prekvalifikacije za zanimanje vatrogasnih tehničar je završilo 5 žena.

Iskustvo je pokazalo da žene, osobito u ruralnim sredinama, čine velik dio članstva u dobrovoljnim vatrogasnim društvima gdje su one pomoći u administraciji, sudjeluju na natjecanjima i sl. Međutim, nakon udaje, njihov se angažaman u vatrogastvu znatno smanjuje, a pojačava se njihova stereotipna uloga "domaćice i majke".

Da je put dokazivanja jednakosti trnovit, dokazuje i priča Katice Valečić, prve žene koja je završila Vatrogasnou školu, postala prva žena viši vatrogasnii časnik u bivšoj državi. Ono što povezuje njezinu priču

Pitali smo: kako je u ostalim "opasnim" zanimanjima?

U području zapošljavanja (prijam vojnika, časnika, kadeta i vježbenika i državnih službenika i namještenika) ne postoji razlika u postupku prijema između muškaraca i žena. U postupcima pribavljanja osoblja, neovisno za koja područja se traže kandidati, uvjek se vodi računa o načelu ravnopravnosti i jednakosti dostupnosti svim zainteresiranim kandidatima oba spola.

Udio žena u ukupnom broju zaposlenih u obrambenom sustavu, odnosno u MORH-u i OS RH iznosi 15,40%. Zastupljenost žena u ukupnom broju zaposlenih u MORH-u iznosi 54,30%, a u Oružanim snagama RH 12,67%. Ističemo da je broj pripadnica, djelatnih vojnih osoba u Oružanim snagama RH, trenutno iznad prosjeka NATO standarda (NATO prosjek je oko 7%).

Zastupljenosti žena na rukovodećim položajima (voditeljskim mjestima) u MORH-u iznosi 36,36%, a udio muškaraca 63,64%. Također, zastupljenost žena na voditeljskim mjestima u Oružanim snagama RH iznosi 5,93%, u odnosu na udio muškaraca 94,07%.

MORH

s pričama većine ostalih sugovornica je ta da su se sve u svojoj profesionalnoj karijeri morale dvostruko više dokazivati od svojih muških kolega, kao i da su sve doživjele stav "neće meni žena naredivati". Srećom, ljubav prema vatrogastvu je bila veća od svih prepreka, a one danas uspješno izvršavaju sve zadaće koje se pred njih, kao pripadnike ove iznimno zahtjevne struke, postavljaju.

PROBLEMI I NJIHOVA RJESENJA

Zabrinjavajuća činjenica u ovoj problematici je ta da postoji jako malen broj žena koje rade u profesionalnom vatrogastvu. Pri tome valja naglasiti da većina njih ne izlazi na intervencije već su zaposlene kao operativni dežurni u vatrogasnem pozivnom centru (VOC).

Jedan od problema je i taj što javne vatrogasne postrojbe nemaju smještajne kapacitete za žene, tj. ne postoje odvojene spavaonice i sanitirani čvor. Upravo je za tu problematiku Ured za ravnopravnost spolova primio anonimnu prijavu u kojoj je bilo navedeno kako su dotičnoj kandidatkinji postavljana neprimjereni pitanja na razgovoru za prijam u radni odnos, a u postrojbi nisu bili osigurani ni sanitarni uvjeti za noćni rad muškaraca i žena (odvojene spavaonice). Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je utvrdila da u na-

vedenoj javnoj vatrogasnoj postrojbi postoji neravnoteža u zastupljenosti spolova (od 111 zaposlenih, samo je 5 žena) te je evidentirala da dotična ustanova u svoje akte nije unijela anidiskriminacijske zakonske odredbe i mјere za uspostavljanje ravnopravnosti spolova, a to je zakonski bila dužna učiniti.

Sve nas ovo vodi do temeljnog pitanja: da li uistinu postoje razlike među spolovima koje bi ženama onemogućavale ili otežavale obavljanje vatrogasnog posla? Odgovor na to pitanje je pokušao u svom stručnom radu dati Stjepan Kovaček polazeći od testiranja tjelesne izdržljivosti muškaraca i žena. Analizirajući tri parametra tjelesne izdržljivosti (snaga mišića, motorička izdržljivost i kardiovaskularna izdržljivost), došlo se do zaključka kako su i motorička i kardiovaskularna izdržljivost rezultat individuanog razvoja osobe, dok žene imaju prosječno 80% mišićne snage muškarca jednake dobi i tjelesne težine. Iz toga je vidljivo da stvarne tjelesne prepreke za to da žene obavljaju poslove u vatrogastvu ne postoje osobito jer "rad u vatrogastvu u zadnjim se godinama toliko izmjenio da već dugo u prvom planu nije mišićna snaga. Traži se tehničko znanje i razumijevanje, a najteži fizički rad zamjenjen je duhovnim koji može svladati i najnežnije građena žena, ako je ispravno uvježbana." Da je tome tako i da je svaka vatrogaskinja jednakom sposobna obavljati vatrogasni posao kao i svoji kolege, svjedoče priče Katice Valečić, Jasmine Kadije, Višnje Bardić, Štefice Hodalin, Gabrijele Klarić i Nadice Sinković-Špoljar, operativki koje žive i rade za vatrogastvo.

"Žena se ne radi kao žena, već to postaje" konstatacija je francuske književnice i filozofkinje Simone de Beauvoir kojom započinje svoj esej naziva "Drugi spol". Dakle, razlike između muškaraca i žena nisu definirane biološkom definicijom već su rezultat društva; istog onog društva koje te razlike može i izbrisati, samo ukoliko je na to spremno i to zaista želi.

Literatura: Kovaček, Stjepan, 2005.: Žene vatrogasci, Vatrogasni vjesnik, no 3, p 22-33.

“

(...)Žene se i dalje naziva „slabijim spolom“, „nježnjim spolom“, „damama“, što zapravo implicira nedostatak fizičke snage, krhkost, slabost, pa samim time i neophodnost zaštite od strane fizički snažnijih muškaraca. Djelomično, ta zaštita onda uključuje i isključivanje žena iz tzv. opasnih zanimanja, koja onda (po)ostaju „muškim bastionima“.

Međutim, žene koje su uključene u bilo koje tzv. opasno zanimanje, pokazale su da spol nije uvjet za uspješno obavljanje bilo kojeg posla. A to im priznaju i njihovi kolege koji su se na licu mesta imali priliku u to uvjeriti.

Nadalje, kako se društvo odnosi prema ženama u opasnim zanimanjima može se iščitati i iz načina na koji mediji prate takve primjere. Iako autori/ce tekstova u medijima gotovo uvijek podržavaju i promoviraju žene koje su se odlučile na ta zanimanja usprkos predrasudama, manu tekstova je u tome što i oni perpetuiraju spolne stereotipe. Na primjer, pišući o policajkama mediji će istaknuti da su sve to zapravo „šarmantne dame“, a da je njihov nadređeni zapravo „najsretniji načelnik“ zbog činjenice da mu „sve sektore u radu prometne policije pokrivaju žene“; prva zapovjednica raketne topovnjače u Hrvatskoj vojsci opisuje se kao „nježna plavuša“ nasuprot „rogobatnim muškarcima“ kakvima se, opet spolno stereotipno, percipira muškarce u vojsci; pirotehničarka je „jedna od dečkiju“, glasnogovornice policijskih uprava nazivaju se „Ljepšom polovicom“ policije i „prvim damama“ policijskih uprava, a zaštitarke „nježnim spolom“ na opasnom zadatku. Svi izrazi iz ovih primjera pokazuju da u društvu još uvijek postoji čvrsto određena granica između toga što se percipira kao „žensko“ odnosno kao „muško“ pa se i članci pišu poštujući ta „stroga pravila“ spolnih podjela.

Druge primjere možete naći u redovitim godišnjim izvješćima pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Hrvatskom saboru na službenim web stranicama www.prs.hr

”
Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

SISAČKO-MOSLOVAČKA ŽUPANIJA - NAJVIŠE ŽENA U VATROGASNIM REDOVIMA

Ljubav prema pomoći bližnjem u nevolji profesionalnoj vatrogaskinji JVP Sisak Štefici Hodalin (1959.) prenio je njen otac Stjepan Bezuh, dugogodišnji i omiljeni predsjednik DVD-a Greda kraj Siska. Još kao osmoškolka Štefica postaje članom pionirske, a zatim omladinske ženske ekipe društva, koje je među prvima na području Vatrogasne zajednice Sisačko-moslavačke županije osnovalo ženska odjeljenja.

Zbog takvog životnog humanističkog opredjeljenja Štefica upisuje vatrogasnu školu u Zagrebu. I tu je, zajedno s još nekoliko kolegica među rijetkim ženama na školovanju za tada strogo muško zanimanje – vatrogas-

Štefica Hodalin, voditeljica grupe u JVP-u Sisak

ca! Poslije završenog školovanja i očekivanja posla, 1. travnja 1986. godine, na dan osnivanja PVJ Sisak, Štefica postaje njenim pripadnikom i ostaje u njoj sve do danas – punih 25 godina!

Jednostavna i skromna, ali uvijek spremna da među prvima izade na požar, do danas je ostala pouzdani vatrogasac s kojim se uvijek može računati i koja je svojom smirenošću davalna ton akcijama.

- U vrijeme osnivanja JVP-a Sisak, prisjeća se Štefica prvih članova i svojih kolegica, u sastavu postrojbe nalazile su se i Jadranka Kos, kao profesionalni vozač, zatim Ksenija Kefurt i Željka Pletikosić, a kasnije nam se pridružila i Ankica Šnajder. Tako je Sisak među prvima, a neki kažu i prvi, primio u svoje profesionalne vatrogasne redove – gotovo čitavo žensko odjeljenje. Stariji kolege, zaista su se uvijek ponašale kao vatrogasna braća, ali osim što su pazili na nas, puštali su nas da samostalno idemo u vatru.

I tako iz tjedna u tjedan, tako da smo zaista stasale kao istinski vatrogasci, kojima ništa nije bilo teško. Prema gruboj računici pretpostavljamo da sam u prošlim 25 godina bila na više od tisuću požara i raznih intervencija. Najteže je bilo prvih dana, kao na primjer kod selskog polja, gdje stižemo noću, dok medicinsko osoblje izvlači ranjene, a u kolima vidimo beživotne ruke mrtvog djeteta. Ništa lakše nije bilo ni prilikom ostalih prometnih nesreća s poginulima, ali moram

priznati da su nas tu muški kolege željeli zaštiti. No bilo je situacija gdje se čovjek mora spašavati, i nitko ti ne može pomoći. Bilo je gadno i kad su gorjela gradska potkovlja, prepuna starina i neprevidljivih opasnosti.

Ipak svima nam je najstrašnije bilo za vrijeme Domovinskog rata, jer su naša odjeljenja bila u punoj ratnoj pripravnosti. Nakon oglašavanja sirene kao znaka zračne opasnosti, svi građani naprsto su letjeli u skloništa, a na ulicu su izlazili vatrogasci.

Zbog posebnih zasluga za gašenje najvećih ratnih požara u Hrvatskoj, onih u Rafineriji, naš JVP Sisak dobio je i priznanje tadašnjeg predsjednika RH dr. Franje Tuđmana. Iako nisam bila na tom požaru, bila sam zajedno s kolegama na desetak drugih, na kojima smo uz vojsku, gasili kuće pod topničkom paljbom neprijatelja, a preživjeli smo zahvaljujući slozi i profesionalnosti sviju nas – ističe Štefica.

S godinama kolegice odlaze, neke van postrojbe neke na mjesta u centralu, a Štefica Hodalin, ostaje sama među operativcima i proteklih 10 godina, obnaša dužnost voditeljice grupe. U društvu sa 50-tak muškaraca, ta dužnost priznanje je za njen predan i prije svega profesionalni rad, u kojem je posebno, uz vještine i znanja, krasiti jednostavnost i smirenost. Ne bez razloga Štefica je dokazala da žene mogu biti zaista pouzdani i izvrsni vatrogasci!

Duro Gajdek

KOMENTAR PSIHOLOGA

Psihološke razlike između muškaraca i žena

Koliko god isticali civilizacijsku razinu našeg društva, neosporna je činjenica da u društvu postoji podjela na muške i ženske poslove. Posao vatrogasca je tradicionalno u našoj kulturi posao muškarca. Uzrok tome možda treba tražiti u povijesti kada se posao vatrogasca uglavnom svodio na aktivnost koja je gotovo u cijelosti iziskivala mišićnu, tjelesnu snagu. Razlog možda leži i u stereotipu da su tradicionalno „uniformirana“ zanimanja poput vojnika, policajca, poštara, zaštitara, vatrogasca i sl., rezervirana za muškarce.

Razlike između muškaraca i žena u pravnom smislu ne postoje (ili ne bi smjele postojati), ali tjelesne i psihološke razlike postoje. To međutim nikako ne znači da je jedan spol „bolji“ ili „superiorniji“ u odnosu na drugi, već to znači da postoje objektivno mjerljive razlike dobivene istraživanjem na velikim uzorcima. Kad govorimo o tim razlikama moramo imati na umu da one vrijede za populaciju, ali da postoje individual-

ne razlike. Primjerice, znamo da su muškarci općenito snažniji u odnosu na žene, ali isto tako s lakoćom ćemo naći neke žene koje su snažnije od nekih muškaraca.

Pravno gledajući, razlike ne postoje, ali postoje predrasude i stereotipi

koji doprinose tome da se u pojedinim situacijama drugačije promatra ženu u odnosu na muškarca. Najbolji primjer za to je preljub. Ako se to dogodi muškarcu onda je on „frajer“, a ako se to dogodi ženi onda znamo kakve sve pogrdne nazive društvo koristi da bi osudilo ženu. U našoj kulturi se pred žene stavljuju očekivanja da usvoji ulogu supruge i majke, te ih se na taj način ograničava u izgradnji vlastite karijere. Iako se taj stav mijenja posljednjih godina, on je još uvijek čvrsto prisutan. Stav je donekle promijenjen na način da „nemamo ništa protiv“ da žena gradi svoju vlastitu karijeru, ali se od nje i dalje očekuje da ispunjava svoju ulogu majke i supruge, što je čini inferiornom u odnosu na muškarce s kojima je u utrci u izgradnji karijere i stjecanju stručnog i profesionalnog statusa.

U nastavku navest će nekoliko primjera koji ilustriraju psihološke razlike između muškaraca i žena.

Inteligencija - U inteligenciji postoje razlike između muškaraca i žena. Znamo da inteligencija nije jedna jedinstvena sposobnost već da postoje različiti faktori inteligencije. Muškarci su općenito bolji u spacialnom faktoru inteligencije (sposobnost prostorne orientacije, predočavanje prostornih odnosa i sl.) i numeričkom (vještina korištenje brojeva) dok su žene bolje u verbalnom faktoru (vještina baratanja riječima) i perceptivnom (uočavanje detalja, sličnosti i razlika i sl.). Ova razlika proizilazi iz razlike među muškarcima i ženama u korištenju lijeve i desne hemisfere kore velikog mozga.

Konformizam - Predstavlja promjenu ponašanja zbog stvarnog ili zamišljenog utjecaja drugih ljudi. Žene su nešto sklonije konformizmu nego muškarci, ali su te razlike jako male i ovise o kontekstu. Smatra se da je to posljedica učenja socijalnih uloga u društvu gdje se od žene češće očekuje da izražava slaganje i daje podršku, dok se od muškaraca očekuje da u većoj mjeri izražavaju neovisnost pri suočavanju sa socijalnim pritiscima.

Vodstvo - Najjednostavnije je podijeliti vode na one koji su usmjereni na zadatak i na one koji su usmjereni na ljude i njihove odnose. Žene su sklonije demokratičnjem načinu vođenja, vjerojatno zbog toga što imaju bolje razvijene međuljudske vještine. Takvi su poslovi primjerice poslovi u obrazovnom okruženju. Muškarci su skloniji stilu vođenja koji je usmjeren na zadatak, sposobnost usmjeravanja i kontroliranja ljudi kao što su primjerice poslovi u vojski, policiji i sl.

Altruizam - Predstavlja ponašanje s ciljem da se nekome pruži pomoć.

Zasigurno da ćemo se s lakoćom sjetiti priznanja za djela kojima je nekome spašen život, ali neće biti lako prisjetiti se neke žene koja je dobila neko takvo priznanje. Zašto je to tako, jer nije uvijek tjelesna snaga odlučujuća da bismo nekome pomogli? Razlog leži u tome da su muškarci skloniji pomaganju drugima na način koji se može nazvati kavalirskim ili junačkim, za razliku od žena koje su sklonije pomagati dugotrajnije što podrazumijeva veću odanost (pomaganje osobama kroz udruge, u staračkim domovima i sl.).

Stres - Poznato je da ljudi reagiraju na stresnu situaciju tzv. „borbom ili bijegom“. Drugim riječima, kad se nađemo u stresnoj situaciji imamo dvije mogućnosti reakcije: možemo se suočiti s izvorom stresa ili možemo pobjeći od njega. Novija istraživanja pokazuju da postoje razlike između žena i muškaraca u načinu

suočavanja sa stresom. Za razliku od muškaraca žene reagiraju reakcijom „brige i prijateljstva“, što predstavlja reakciju na stres brižnim postupcima kojima se štiti sebe i vlastito potomstvo i stvaranje socijalne mreže koja pruža zaštitu od prijetnji kroz sklapanje prijateljstava. Drugim riječima, kad su pod stresom žene su sklonije obratiti se drugima za pomoć, što predstavlja prednost u situaciji izraženog stresa.

Na kraju zaključimo, razlike postoje, ali nikako ne smijemo upasti u zamku stereotipa i predrasuda i tvrditi da su muškarci ili žene općenito bolji jedni u odnosu na druge. Različitosti koje postoje pružaju bogatstvo odnosa muškaraca i žena. Pri procjeni nečijih znanja, sposobnosti i vještina, uvijek moramo promatrati konkretnu osobu, a ne prepustiti se spolnim generalizacijama.

Zoran Šimić

PONOSNA SAM ŠTO SAM DIO VATROGASNOG TIMA

Višnja Bardić, operativno-dežurni vatrogasne smjene u JVP-u Varaždin

Oduvijek su me privlačila uniformirana zanimanja, a kako sam se željela redovno školovati, a u to vrijeme nisu u srednju policijsku ili vojnu školu primali djevojke, upisala sam i završila Vatrogasnou školu.

Tijekom školovanja zaista nije bilo nikakve diskriminacije, ni od naših kolega, a niti od strane profesora.

No, moram napomenuti da je kod zapošljavanja situacija sasvim drukčija. Mislim da će i danas prvenstvo kod zapošljavanja u vatrogasnim postrojbama ipak imati muškarci.

Osobno sam imala sreću da se zaposlim u JVP-u Varaždin. Dvije godine radila sam kao vatrogasac i izlazila na intervencije. Ako su moje kolege i imale nešto protiv toga, ja to nikada nisam osjetila. Osim toga, kao i u svakom poslu, čovjek se mora dokazati i steći povjerenje svojih kolega. To ovisi samo o vama i vašoj motivaciji da radite ono što doista želite, a pri tom se ne bi trebali zamarati eventualnim odbijanjima ili zlobnim komentarama.

Danas radim kao operativno dežurni vatrogasne smjene i, iako više ne izlazim na intervencije, ponosna sam što sam dio tog tima.

PRIČE OPERATIVKI IZ DOBROVOLJNIH VATROGASNIH DRUŠTAVA

Jasmina Kadija, zapovjednica DVD-a Sesvetski Kraljevec

STE VIDLI DEČKI KAKO SE TO RADI?

U osnovnoj školi prijateljice su me zvalе da se upишем u DVD Sesvetski Kraljevec, da budem dio vatrogasne mlađeži jer im je trebalo cura za žensku ekipu. No, meni to tada nije bilo zanimljivo. Za mene je tada postojao samo rukomet. U kolovozu 1999. godine bio je radni sastanak u vezi s nadolazećom obljetnicom društva i moja je prijateljica trebala biti na tom sastanku. Kako smo taj dan provodile zajedno, tako sam i ja otišla na njenu molbu s njom na taj „kratki“ sastanak. Tada sam došla i do danas ostala.

Što se školovanja tiče, završila sam Vatrogasnu školu i mogu reći da sam osoba koja pamti samo sretne dane. Naravno, svi smo samo ljudi pa je bilo i diskriminacije, ali moram priznati da je to bilo od strane kolega, a ne od profesora. Neki profesori su čak znali moje znanje i vještine prije nego sam stigla u Vatrogasnu školu pa su mi nudili da izlažem seminare i sl. Što se tiče ravnopravnosti, nikada neću zaboraviti svoj prvi susret/rad s motornom pilom tijekom školovanja. Na dvorištu škole postavili su 4 motorne pile. Prvo nam je profesor pokazao kako se skine lanac pa ga se ponovno stavi, kako se sve zategne, kako se pila pali te kako se s njom pili. Sve to uz komentar „*Tko ne može upaliti pilu, ne može položit predmet Motorne pile*“. Nakon toga smo bili prozivani u grupama po četvero i isto smo morali sami napraviti, svaki s jednom pilom. Nakon što sam učinila sve što je trebalo, upalila sam pilu (moram priznati s upitnikom nad glavom jer nisam imala pojma o tome da li je to nešto lagano ili teško) te odrezala jednu granu, a profesor je rekao: „Ste vidli DEČKI kako se to radi?“

S obzirom da sam ja dobrovoljni vatrogasac, u kontekstu napredovanja nisam imala problema. Kako sam polagala redovno sva zvanja u dobrovoljnem vatrogastvu do višeg vatrogasnog časnika, položila nekoliko specijalnosti, kao

i navedenu za spašavanje iz ruševina (što je prošlo svega nekoliko djevojaka u Zagrebu), a uz sve to i Vatrogasnu školu i Fakultet za zaštitu od požara, članovi DVD-a Sesvetski Kraljevec su smatrali da zaslužujem biti njihov zapovjednik i jednoglasno su me odabrali.

Nažalost, uvijek postoje ljudi koji smatraju da vatrogastvo nije posao za žene i ja poštujem njihovo mišljenje, makar se s istim ne slažem, ali smatram da svatko ima pravo na svoje mišljenje i da je u redu kakvo god ono bilo dok god se tuda mišljenja poštuju i dok se svima pruži jednak prilika, ravnopravna „borba“.

Dogodio se nažalost i slučaj kada je čovjek komentirao: „*Nebu meni baba zapovjedala*“. Ali smatram da je to već stvar odgoja i manjak obrazovanja.

Moram priznati da sam dobila pohvale od drugih službi (Prva pomoć, GSS) s kojima sam radila na vježbi Horvati 2011., gdje sam bila jedina žena u vatrogasnoj uniformi, kao osoba sposobljena za spašavanje iz ruševina. Tako da kad vidim da ljudi cijene moj rad i znanje, svi oni koji su i rekli nešto diskriminirajuće postaju nevažni, odnosno njihove komentare zaboravljam, nestaju.

Meni je bitno da mene i moj rad nadređeni poštuju, kao i članovi kojima sam ja zapovjednik jer ipak su me oni birali.

Okolina kad vidi vatrogaskinju reagira zanimljivo, a često se iznenade kad me vide na intervenciji. Najviše se iznenade ljudi kad vide ženu u uniformi u vatrogasmom vozilu.

Nažalost, žene vatrogasci u operativnom smislu još uviјek zauzimaju jako mali postotak i iskreno se nadam da će se to što prije popraviti. Upravo zato jer nas je malo, rijetko nas se može vidjeti u operativnom radu, tako da se ljudi nisu stigli naviknuti na ženu u vatrogasmom odijelu.

Tanja Crljen, operativna vatrogaskinja i vozačica u DVD-u Split

Predrasude su samo poticaj da svoj posao radim bolje i kvalitetnije

Moja ljubav prema vatrogastvu seže još od djetinjstva kada su me roditelji upisali u vatrogasno društvo u kojem su i sami bili članovi.

U sredini u kojoj živim većina ljudi gleda pozitivno na to što sam vatrogaskinja i daje mi podršku, ali nažalost još uvijek ima onih koji misle da to nije posao za žene. Vatrogasci koji misle da je ovo posao koji mogu obavljati samo muškarci u pravilu su ljubomorni na činjenicu da sve što oni rade može odraditi i žena.

Meni samoj takav stav nikada nije bio kočnica, nego poticaj da sve što radim, radim bolje i kvalitetnije.

Gabrijela Klarić, zapovjednica DVD-a Mače

Imala sam punu potporu okoline u napredovanju

Vatrogastvo je u našoj obitelji gotovo tradicija jer su vatrogasci bili otac, dva brata i stric. Slijedom toga vatrogasac sam postala i ja. Ne znam kako je u drugim sredinama, ali u Zagorju ima puno vatrogaskinja i ljudi su na njih naučeni. Istina, one su većinom dio natjecateljskih desetina, a operativnih baš i nema.

Tijekom obuke i školovanja nisam nikad doživjela radnu diskriminaciju od profesora ili kolega. Osposobljavanje sam većim dijelom pohađala zajedno s braćom i svi su me doživljavali potpuno ravnopravnom, sve vježbe i zadatke sam obavljala kao i moji muški kolege bez privilegija.

Na samom početku kad sam imenovana zapovjednicom središnjeg društva Mače, bilo je komentara u stilu, „došla nam je baba“, ali se već za par tjedana mišljenje promijenilo i došlo je do izražaja iskustvo i stručnost.

Na prvim intervencijama prilikom očevida policija bi se prvo obratila kolegama o događa-

ju, a nakon što bi ih oni uputili na mene, bilo je čuđenja i komentara *pa vi ste žena*. Srećom, to se promijenilo i sad je svima normalno da vodim intervenciju i sudjelujem u gašenju.

Osim što sam 9 godina zapovjednica središnjeg društva, vatrogasni sam sudac i predavač vatrogasne zajednice županije na osposobljavanjima od zvanja vatrogasca do časnika, a predajem vatrogasne vježbe i nikome nije čudno kad im se pojavi žena i uči ih praktične stvari.

To što sam žena nije me kočilo u napredovanju, imala sam i imam punu potporu županijske vatrogasne zajednice, izvrsnu suradnju i uvažavanje s javnom vatrogasnog postrojbiom, a moji dečki, kako od srca zovem svoje operativce, a ima ih 29, doživljavaju me u punom smislu operativnim vođom tako da sve zadatke koje pred njih postavim odrade bez pogovora, a prema zakonu i pravilima struke.

Nadica Sinković-Špoljar, zapovjednica VZO Krapinske Toplice

VATROGASTVO JE MOJA OBITELJ

Bilo je to 1986.g. kada sam prestala igrati nogomet u ŽNK Maksimir Zagreb zbog udaljenosti i nemogućnosti redovitih dolazaka na treninge, a u Zagorju tada nije bilo ženskog nogometnog kluba. Potrebna mi je bila neka zanimacija kako bih usmjerila višak energije na nešto pozitivno.

Tada sam radila u tvornici Netkanog tekstila Regeneracija Zabok. Entuzijazam su mi prenijeli vatrogasci Regeneracije, kada su odlučili oformiti žensku natjecateljsku ekipu, a također su nas poslali i na osposobljavanje za zvanje vatrogasac. Nakon uvježbavanja krenula su i natjecanja na kojima smo postizale odlične rezultate. Druženja nakon natjecanja samo su ojačala moju odluku da se posvetim vatrogastvu.

U DVD Krapinske Toplice prešla sam 2003.g. jer mi je i muž Željko član tog DVD-a kao i moje dvije kćeri Željka i Silvija. Tada sam pokrenula ponovni rad s mladeži koji je dugo vremena bilo neaktivno. Nastavila sam s osposobljavanjem pa sam tako 2004. položila za vatrogasnog časnika, a dvije godine kasnije i za klasu. Bila sam i inicijator ženske ekipe DVD-a Krapinske Toplice 2006.g. koje su dvije godine nakon toga bile na državnom natjecanju i osvojile srebrnu medalju.

Tijekom osposobljavanja kolege su smatrali interesantnim i pomalo neobičnim želju da se i žene zanimaju za tu vrstu posla. Iz iskustva mogu reći da žene puno ozbiljnije i svesnije pristupaju samom osposobljavanju i izvršenju zadataka, trude se puno više naučiti od nekih muških članova. Razlog tome je što znamo da smo stalno pod „povećalom“

i svaki naš rad treba odraditi s maksimalnim angažmanom. 2009. g. položila sam za vatrogasnog suca, pa smo tako Gabrijela Klarić i ja jedine sutkinje u našoj županijskoj vatrogasnoj zajednici. Kolegica Gabrijela zapovjednica je DVD-a Mače, pa smo tako i jedine žene u rukovodećem kadru u našoj županiji, a obje vršimo i uloge predavača na osposobljavanjima. Smatram da nas naši muški kolege izuzetno cijene i poštivaju što smo i dokazale samim radom.

Mišljenja o vatrogaskinjama su oprečna. Bilo je i onih kaj su smatrali da je to muški posao, te da je „za ženu kuhača i naj bu doma“. Mogu reći da sam se zalagala da se što više žena iz moje zajednice, pa i same županije, uključuje u vatrogastvo i nadam se da sam ih svojim primjerom uspjela pokazati da za nas ima mjesta na svim područjima u vatrogastvu; bilo to u operativi, radu s djecom i mladeži ili samo kao članice društva. Smatram da nas je još uvijek premalo u rukovodećem kadru tek tu i tamo zavisno od sredine čuje se da je i žena na nekoj funkciji u vatrogastvu.

Tijekom školovanja nisam razmišljala o nekoj vatrogasnoj karijeri, već sam bila više željna znanja o samom vatrogastvu. Mogu reći da je meni pogodovalo u napredovanju to što sam imala zvanje vatrogasnog časnika, jer ih je 2004.g. kada sam se ja zapošljavala, kadrovski bilo jako malo s tim zvanjem u našoj VZO Krapinske Toplice. Sumnjam da bi me tada izabrali da su imali puno drugih mogućnosti, ipak sam ja "samo" žena.

Dužnost zapovjednice VZO Krapinske Toplice vršim od 2004., a kratko vrijeme bila sam i zapovjednica DVD-a Krapinske Toplice. Od tada redovito vršimo osposobljavanje kadrova za zvanja i specijalnosti VZO Krapinske Toplice. Povezani smo kao prava vatrogasna obitelj, rezultati su vidljivi, a možete ih pratiti na našoj web stranici www.vzokt.hr